Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 08/10/2024 17:51
Sayı: E-120.07.03-1508006

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-54045643-610-16102057
Konu : Soru Önergesi (7/14705)

7/14705

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08.08.2024 tarihli ve 43452547-120.07.04-1472918 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın İsa Mesih ŞAHİN'e ait 7/14705 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/14705) (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: A7EF463C-E952-45EC-9896-7860F6CBF2F0 Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA
Tel: (0312) 287 33 60
www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr
KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Atila Gökhan GÜNGÖR
Mühendis
Telefon No:(312) 258 85 95

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN İSA MESİH ŞAHİN'E AİT 7/14705 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR

Tarımsal hasılada dünyanın ilk 10 tarım ülkesinden biri olan ülkemiz 31 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatı ile net ihracatçı konumundadır. Fındık, kuru kayısı, kuru incir, kuru üzüm ve ayva ürünlerinin ihracatında dünya lideridir. Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ithalatı yapılan buğday, katma değer sağlanarak un, makarna, irmik vb. olarak ihraç edilmektedir. Ülkemiz buğday unu ihracatında 2005 yılından itibaren dünyada 1'inci sırada yer almaktadır.

Bakla (taze), bezelye (taze), biber, domates, havuç, hıyar, kavun, karpuz, patlıcan, pırasa, limon, mandalina, portakal, altıntop, çilek, dut, nar, kestane, Antep fıstığı, üzüm, elma, armut, ayva, şeftali, erik, vişne ve kiraz gibi pek çok üründe de yeterlilik oranları %100'ün üzerindedir.

Bitkisel üretimde 2002 yılında 58 milyon ton olan tahıllar ve diğer bitkisel ürünler üretim miktarı 2023 yılında %37 artışla 79,4 milyon tona, 2002 yılında 25,8 milyon ton olan sebze üretim miktarı 2023 yılında %23 artışla 31,8 milyon tona ve 2002 yılında 14,2 milyon ton olan meyve üretim miktarı 2023 yılında %93 artışla 27,4 milyon tona ulaşmıştır.

Bakanlığımızca küresel ve yurt içi tarımsal emtia ve gıda fiyatlarındaki gelişmeler izlenmekte, tarımsal piyasalarda manipülasyon ve krizlere karşı gerekli tedbirler alınmaktadır.

Üreticilerimizin hasat döneminde arz fazlalığından kaynaklı fiyat düşüşlerinden etkilenmemesi için Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında buğday ithalatı 15 Ekim 2024 tarihine kadar durdurulmuştur.

Yağlık ayçiçeğinde yurt içi alımlarını teşvik etmek ve fiyat istikrarı için tarife kontenjanı uygulaması 06.08.2024 tarihli ve 32624 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2022/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yeniden yapılandırılan Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi gıda sektöründe regülasyonun sağlanmasına yönelik çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca her ay düzenli olarak "alt komite" toplantıları düzenlenmektedir. Piyasa mekanizmalarının sağlıklı işlemesine mâni olan, haksız kazanç sağlamaya yönelik girişimlere müsamaha gösterilmemektedir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 441'inci maddesi gereği gıda ürünlerinde piyasa denetimi ve gözetimi Bakanlığımız uhdesinde yürütülen çalışmalar arasında bulunmamakta olup Bakanlığımız, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde gıda enflasyonuyla mücadelede etkin ve kararlı çalışmalarına devam etmektedir.

Tarım politikalarının amaçları, ilkeleri ve öncelikleri doğrultusunda tarım sektörüyle ilgili politikaların planlanmasına yönelik 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7'nci maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Bahse konu kanuni düzenlemeye istinaden "Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenlemeyle ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında ürün veya ürün gruplarının en uygun yerde üretilmesi sağlanacak, ilin ekolojisine uygun ve suyu merkeze alan bir anlayış çerçevesinde oluşturulacak bitkisel üretim deseninde stratejik ürünler önceliklendirilecektir.

8859 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında bitkisel üretimde yeni destekleme modeline ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Cumhurbaşkanı Kararı ile tarımsal üretimin ve gıda arz güvencesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, üretim planlamasına katkı sağlaması, verim ve kalitenin artırılması, tarımsal üretimde çevreci yaklaşımların benimsenmesi ve uygulanan politikaların etkinliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, ülke ihtiyacının yurt içi üretimle karşılanabilmesi için verim ve kalitenin artırılması, kayıtların güncel tutulması ile üretim sürecinde yaşanan maliyet artışları ve fiyat istikrarsızlıkları gibi olumsuz koşullardan üreticilerin korunması hedeflenmektedir.

- İlk defa bitkisel üretim destekleri 3 yıllık ve üretim döneminden önce açıklanmıştır. Destek kalemlerinde sadeleştirmeye gidilerek, bitkisel üretim yapan Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı tüm üreticilerimizin destek alması sağlanmıştır.
- Üretim planlaması kapsamındaki stratejik ürünlere ilave destek verilecektir.
- Su kısıtı olan havzalarda münavebeye uygun üretime ilave destek sağlanacaktır.
- Kamu kuruluşları tarafından ıslah edilen milli tohumla üretim yapan üreticilerimiz ilave destek alacaktır.
- Destek tutarları girdi maliyetlerindeki değişikliklere göre her yıl güncellenecektir.
- Çiftçilerimiz üretime karar vermeden önce, hangi havzada, hangi ürüne, ne kadar destek alacağını bilerek planlı şekilde faaliyete başlayabilecekler ve bu sayede plansız üretimin getirdiği birtakım olumsuzluklardan etkilenmeyecektir.

Bitkisel üretimin desteklenmesi programıyla çiftçilere temel destek, planlı üretim desteği ve üretimi geliştirme destekleri verilecektir.

8760 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında hayvansal üretim, su ürünleri üretimi, tarımsal araştırma ve geliştirmenin desteklenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Küçük aile işletmelerinin, kadın ve genç çiftçilerin, Bakanlığımızca belirlenen et ve süt üretim havzalarında hayvancılık yapanların ve ari işletmelerin önceliklendirildiği Bakanlığımızca oluşturulan yeni destekleme modeli ile yetiştiricilere, besilik erkek sığır, hastalıktan ari işletme, onaylı süt çiftliği, atık ve sözleşmeli besicilik konularında destekleme ödemeleri yapılmaktadır.

Bakanlığımızca hazırlanan Hayvansal Üretimin Planlanması kapsamında; hayvansal üretim, maliyet, kapasite ve pazarlama imkanları doğrultusunda planlanarak, doğal kaynakların da korunduğu yeni bir üretim modeli oluşturulmaktadır.

Tarımda sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Sözleşmeli üretim ile izlenebilir, öngörülebilir, sürdürülebilir üretiminin ve arz güvenliğinin sağlanması, üreticilerin gelirinin artırılması, girdi ve finansman kaynağı oluşturması, fiyat dalgalanmalarına karşı korunması ve alım garantisine kavuşması, alıcılar için de sürdürülebilir hammadde temini sağlanması hedeflenmektedir.

Hayvancılıkta temel amacımız verimli, kaliteli, sağlıklı üretimi artırmaktır. Bu amaçla, Hayvansal Üretimin Planlanması Kararı alınmış olup 06.06.2024 tarihinde 3 yıllık olarak üretim planlaması uygulanmaya başlanmıştır.

Bu kapsamda ilk önce; Kaliteli, sağlıklı, yeterli hayvansal gıda arzının sağlanması amacıyla, stratejik öneme haiz kırmızı et, beyaz et, süt ve yumurtanın nerede ne kadar üretileceğine dair üretim modelleri oluşturulmuştur.

Hayvansal üretim planlanırken;

- Değişen iklim koşulları ve yağış rejimi nedeniyle oluşan 11 ilimizdeki 52 ilçenin tarımsal yer altı su kısıtı bölgesi olması, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından ülkemizi de içine alan Akdeniz havzasındaki çölleşme riski nedeniyle suyu merkeze alan bir yaklaşımla,
- Hayvancılığın en önemli ihtiyaç maddesi olan yem üretimi,
- Mera varlığı ve botanik yapısı,
- Üretilen ürünün işlenmesi ile iç ve dış piyasalardaki pazarlama durumu

değerlendirilmiştir.

Bütün bu unsurlar dikkate alınarak;

- Kırmızı et üretiminin planlanmasında besilik materyal temininin sağlanabilmesi,
- Süt üretiminde oluşan yoğun bölge ve su kısıtı bölgelere alternatif bölge oluşturulması,
- Kanatlı eti üretiminde kümeleşmeden kaynaklı yoğunluğun azaltılması, aktif kesimhane kapasitelerinin değerlendirilmesi ve Ortadoğu pazarlarının daha etkin kullanımı amacıyla süt, besilik materyal ve kanatlı eti üretim bölgeleri oluşturulmuştur.

Üretim planlaması ile üreticilerimize planlama bölgelerinde ilave destek, bu bölgelerde üretim yapacak mevcut işletmelerimize ve yeni yatırımcılarımıza Ziraat Bankası A.Ş. tarafından tarımsal kredilerde ilave %20 faiz indirimi ve Bakanlığımız tarafından yeni yatırımlara destek sağlanacaktır.

2024 yılı tarımsal destek bütçesi 91,5 milyar TL olup çiftçilerimize Ağustos ayı sonu itibarıyla 63,6 milyar TL ödenmiştir.

Ülkemiz genelinde bireysel sulama sistemleri hibe desteklemelerinin başladığı 2007 yılından günümüze kadar 54.111 adet proje ile 5,1 milyon dekarlık alanın modern sulama sistemleri ile sulanması sağlanmış olup başvuru sahiplerine toplam 1,8 milyar TL hibe desteği ödemesi yapılmıştır.

Kırsal kalkınma destekleri kapsamında; tarımsal yayım ve danışmanlık desteği, kırsal kalkınma yatırımları (ekonomik ve alt yapı yatırımları), uzman eller proje desteği, bireysel sulama sistemlerinin desteklenmesi, IPARD ulusal eş finansman ödemeleri, çiftlik muhasebe veri ağı (ÇMVA) katılım primi destekleri yer almaktadır.

IPARD Programı kapsamında 2007 yılı itibarıyla başlayan program üzerinden 42 ilde birçok tedbir altında tarım ve hayvancılık alanlarında hibe destekleri sağlanmaktadır. IPARD I ve IPARD II dönemi olarak başarıyla yürütülen süreç, IPARD III dönemiyle birlikte ülke geneline yayılmıştır. IPARD III dönemiyle birlikte çıkılan ve çıkılacak çağrılarda %50-75 değişen oranlarda yatırım tedbirlerine hibe desteği sağlanmaktadır.

Ülkemizde 42 ilde yürütülen IPARD Programı çerçevesinde tarım ve kırsal kalkınma yatırımlarına destek verilmiştir. 2024 yılı itibarıyla IPARD III Programı yatırımları için 81 il destek kapsamına alınmıştır.

IPARD Programı kapsamında %50-%75 oranları arasında hibe desteği verilmektedir.

8038 ve 8039 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararları kapsamında 01.01.2024-31.12.2026 tarihleri arasında Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden 28 farklı konuda %25-%100 aralığında Hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanımı yapılabilmektedir.

Bu doğrultuda;

- Basınçlı sulama sistemleri ve tarımsal yenilenebilir enerji yatırımlarına %100 faiz/kâr payı desteği,
- Hayvancılık, kanatlı sektörü ve su ürünleri sektöründe yatırım ve işletme kredi/finansman kullandırımlarında yenilenebilir/atık enerji kullanımına ilave %5 faiz/kâr payı desteği,
- Bitkisel üretim konularında işletme kredi/finansman kullandırımlarında basınçlı sulama sistemi kullanımında ilave %10 faiz/kâr payı desteği,
- Kapalı ortamda bitkisel üretim konusunda yatırım ve işletme kredi/finansman kullandırımlarında yenilenebilir/atık enerji kullanımına ilave %20 faiz/kâr payı desteği, yatırımlarda yağmur suyu hasatı değerlendirildiğinde ilave %10 faiz/kâr payı desteği sağlanmaktadır.
- Ayrıca, işletme kredi/finansmanı kapsamında "tarımsal elektrik bedeline" 5 milyon TL üst limite kadar %100 faiz/kâr payı desteği sağlanmaktadır.

Ülkemiz, küresel iklim değişikliğinin etkilerinin yoğun olarak hissedileceği Akdeniz iklim kuşağında yer almasından dolayı iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında kabul edilmektedir.

Ülkemizin genelinde beklenen su açığını önlemek ve öteleyebilmek için en hızlı ve en etkili çözüm olarak tüm sektörel ve bireysel kullanımlarda suyun verimli kullanılması, kayıpların ve israfın engellenmesi, suyun kullanım döngüsü içerisinde tutularak yeniden kullanılması, alternatif su kaynaklarının yaygınlaştırılması, su ayak izinin azaltılması temel ulusal strateji olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde tüm sektörlerde suyun verimli kullanılması ve su verimliliği konusunda toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 31 Ocak 2023 tarihinde "Ulusal Su Verimliliği Seferberliği" başlatılmıştır.

Ulusal su verimliliği hedeflerinin ve stratejilerinin ortaya konulduğu "Değişen İklime Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033)" 4 Mayıs 2023 tarihli ve 32180 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bulunduğumuz yüzyıl için yapılan iklim etki değerlendirmeleri, artan sıcaklıklarla ve değişen yağış rejimi neticesinde tarımsal sulama, endüstri, kentsel ve turizm kullanımlarının hangi ölçüde artacağı ile ilgili olarak gelecek dönemlere ilişkin su ihtiyaçları projeksiyonları yapılmıştır.

Bakanlığımızca 2016 yılında tamamlanan "İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi" ile iklim değişikliğinin tüm havzalarda yüzey ve yer altı sularına muhtemel etkisi tespit edilmiş ve gerekli uyum faaliyetleri belirlenmiştir.

2023-2027 dönemini kapsayan "Tarımsal Kuraklık Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı" oluşturularak Cumhurbaşkanlığı Kararı ve Uygulama Tebliği yayımlanmıştır. Söz konusu plan ile tarımsal üretimde sürdürülebilirliği sağlamak ve kuru/sulu alanlarda üretim yapılmasında gerekli yol haritası belirlenmiştir.

Kuraklık risklerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunması maksadıyla ülkemizdeki 25 nehir havzası için kuraklık yönetim planları hazırlanmıştır.

Bakanlığımız Su Yönetimi Genel Müdürlüğünce tarım sektörü ile birlikte 12 sektörün adil ve dengeli su paylaşımını sağlamak ve su kullanımından elde edilecek faydayı en üst seviyeye çıkarmak maksadıyla havza ve alt havza bazında Sektörel Su Tahsis Planları (SSTP) hazırlanmaktadır.

Ayrıca "Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sisteminin Kurulması" çalışmalarına başlanmış olup 2027 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

Tarım Sigortası ile sigorta poliçesi bedelinin %50-67'si Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır. Bu oran;

- Açık alanda yetişen meyvelerde don riski için %67,
- Köy bazlı kuraklık verim sigortasında %60,
- Gelir koruma sigortası için %60,
- Diğer tüm branşlarda %50'dir.